

УДК 338.1.658

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-11>**Зеліско І. М.**

доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук України,
Державний університет телекомунікацій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-2598>

Асан Айсулу

аспірантка,
Державний університет телекомунікацій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6130-5700>

Ху Сунцзе

аспірант,
Державний університет телекомунікацій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0852-8534>

Zelisko Inna, Assan Aisulu, Hu Songjie

State University of Telecommunications

ФІНАНСОВА ПАРАДИГМА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Формування конкурентоспроможної національної економіки в умовах цифрової трансформації економічних процесів сприяє становленню та розвитку цифрової економіки. Активізація процесів євроінтеграційного поступу України, а також використання сучасних інформаційних технологій в суспільному житті вимагають переформатування системи управління підприємствами, їх фінансового забезпечення та прискорення економічного розвитку галузей, який ґрунтується на зростанні ролі інновацій. У статті представлено роль і значення цифрової економіки у формуванні конкурентоспроможної національної економіки та презентовано особливості діджиталізації галузі телекомунікацій. Розкрито економічний зміст інновацій, інноваційного розвитку підприємств та їх роль в діяльності телекомунікаційних підприємств за умов поглиблення глобалізації та постійного загострення конкурентної боротьби. Проаналізовано показники глобальних індексів стану розвитку цифрової економіки в Україні. Обґрунтовано важливість формування фінансових парадигми інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств у новій реальності цифрової трансформації національної економіки. Запропоновано стратегію покращення фінансового забезпечення телекомунікаційних підприємств та індифіковано важливі складові імплементації фінансової парадигми їх інноваційного розвитку.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансове забезпечення, фінансова парадигма, інновації, інноваційний розвиток, діджиталізація, цифрова економіка, телекомунікаційні підприємства.

FINANCIAL PARADIGM OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY

The formation of a competitive national economy in the digital transformation of economic processes contributes to the formation and development of the digital economy. Intensification of Ukraine's European integration processes, as well as the use of modern information technologies in public life require reformatting the management system of enterprises, their financial support and accelerating economic development of industries based on the growing role of innovation. The article presents the role and importance of the digital economy in the formation of a competitive national economy and presents the features of the digitalization telecommunication industry. The economic content of innovations, innovative development of enterprises and their role in the activities of telecommunication enterprises in the conditions of deepening globalization and constant intensification of competition are revealed. The indicators of global indices of the digital economy development in Ukraine are analyzed. The importance of forming financial paradigms of innovative development telecommunication enterprises in the new reality of the national economy digital transformation is substantiated. A strategy for improving the financial support of telecommunication enterprises is proposed and important components of the financial paradigm implementation of their innovative development are identified.

Keywords: financial resources, financial support, financial paradigm, innovations, innovative development, digitalization, digital economy, telecommunication enterprises.

JEL classification: M21, G32

Постановка проблеми. У сучасному глобальному економічному середовищі формується нова парадигма інноваційного розвитку національних економік, галузей та підприємств. Стан та умови функціонування

телекомунікаційної галузі мають стратегічне значення для забезпечення стабільного функціонування виробничої і соціальної сфер та сталого розвитку України. Трансформаційні процеси, що відбуваються в сучас-

ній науці, висока наукомісткість сфери виробництва та послуг висувають особливі вимоги щодо векторів розвитку та стратегічних орієнтирів діяльності телекомунікаційних підприємств. За умов поглиблення глобалізації та постійного загострення конкурентної боротьби, фундаментом функціонування телекомунікаційних підприємств є інновації, які уможливають їх інноваційний розвиток.

Сьогодення українського телекомунікаційного ринку характеризується значною динамічністю, потребує постійного швидкого реагування, корегування методів управління, фінансової політики і фінансового забезпечення діяльності телекомунікаційних підприємств та прийняття відповідних стратегічних рішень.

Формування конкурентоспроможної національної економіки в епоху інформаційних технологій ґрунтується на діджиталізації економіки. Тому важливого значення набуває питання формування фінансових парадигми інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств у новій реальності цифрової трансформації національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інноваційного розвитку підприємств присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та іноземних вчених. Заслужують значної уваги фундаментальні дослідження Й. Шумпетера, який розробив інноваційну теорію економічного розвитку, П. Друкера про інновації, як джерело економічного прогресу. Особливостям інноваційної діяльності підприємств присвячені наукові дослідження О. Брижак, О. Галич, О. Кирик, І. Лукінова, Т. Мостенської, О. Череп, В. Черепанової.

Основні засади становлення та розвитку діджитал-економіки представлені у наукових працях таких зарубіжних дослідників, як Н. Негропonte, Х. Тоффлер, Р. Хаген, К. Шваб. Значну увагу приділено проблематиці становлення та розвитку діджитал-економіки в Україні вітчизняними науковцями – О. Грибіненко, О. Данніков, Д. Карлюк, Г. Коломієць, Н. Подольчак, О. Юрчак. Актуальні тренди фінансових аспектів діяльності підприємств презентовані у наукових працях таких вчених, як О. Глущенко, А. Грищенко, О. Гудзь, М. Лукашевич, О. Луцишин, О. Сосновська, П. Стецюк та інші.

Проте, динамічні зміни діджитал-економіки зумовлюють постійні суспільні трансформації, що обумовлюють формування фінансової парадигми інноваційної діяльності та засади інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Тому актуальними залишаються питання фінансової парадигми інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств в контексті функціонування діджитал-економіки.

Мета статті: виявити основні тенденції інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, запропонувати пріоритетні напрями і принципи фінансової парадигми інноваційного розвитку та розробити стратегію фінансового забезпечення телекомунікаційних підприємств в контексті становлення діджитал-економіки.

Виклад основного матеріалу. Глобальний світ створює жорсткі вимоги до країн, галузей та підприємств щодо високої результативності створення інформаційно-комунікаційних технологій та впровадження їх у суспільне відтворення. Така світова тенденція

особливо актуальною є для вітчизняних телекомунікаційних підприємств. Для економічно розвинутих країн світу характерним є проникнення діджиталізації в усі сфери життя суспільства. Масштабне поширення технологій зумовлює зменшення частки традиційної економіки поряд із діджиталізацією. Через відсутність однозначного трактування поняття діджитал-економіки бракує і загально визнаного індикатора діджитал-суспільства.

Термін «діджитал-економіка» (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським вченим Н. Негропonte [1]. Проте, цей термін має значну кількість трактувань. Так, часто діджитал-економіка ототожнюється з економікою знань та інформаційною або мережевою економікою. Синонімами цифрової економіки є інтернет-економіка, нова економіка, веб-економіка. Вважається, що в основі діджиталізації є інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання [2, с. 140]. Економісти почали виділяти в окрему категорію «цифрову економіку» в 90-х рр. XX століття, а на європейському просторі ця категорія отримала значущість у 2010 р. під час розгляду Європейською Комісією «Цифрового порядку денного для Європи» (Digital Single Market Strategy) в рамках стратегії «Європа 2020» [3]. Важливою складовою Цифрового порядку ЄС є створення Єдиного цифрового ринку (Digital Single Market).

Першим кроком на шляху розвитку цифрової економіки в Україні стала розробка у 2016 р. концептуальних засад цифровізації, які відображені у спільному проекті «Цифрова адженда України – 2020» [4]. На основі існуючого проекту реалізації цифрової економіки в Україні, у 2018р. Кабінет Міністрів України схвалив «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки» [5]. В Концепції було визначено орієнтири для України на 2020 р., зокрема вказані такі показники: 30 місце в рейтингу Networked Readiness Index (WEF); 40 місце у рейтингу Global Innovation Index (INSEAD, WIPO); 50 місце у рейтингу ICT Development Index (ITU); 60 місце у рейтингу Global Competitiveness Index (WEF).

Оцінку стану розвитку цифрової економіки в Україні здійснено на підставі глобальних індексів, розрахованих міжнародними організаціями для багатьох країн світу (таблиця 1).

Так, Networked Readiness Index (WEF) – індекс мережевої готовності, який характеризує рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [6]. Оцінка країн за цим показником проводиться Всесвітнім економічним форумом. Global Innovation Index (INSEAD, WIPO) – глобальний індекс інновацій, який оприлюднюється за підтримки світової організації інтелектуальної власності [7]. ICT Development Index (ITU) – індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, який характеризує досягнення країн у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, оброблюється та оприлюднюється спеціальним підрозділом ООН [8].

За цим рейтингом Україна отримала очікуваний результат у 2020 р. На даний момент Україна зосереджена на розвитку інновацій, проте, поки що не застосовує їх як інструмент покращення економічних показників.

Таблиця 1

Показники глобальних індексів стану розвитку цифрової економіки в Україні

Назва показника	2016	2017	2018	2019	2020
Global Innovation Index (INSEAD, WIPO)	56	50	43	42	40
ICT Development Index (ITU)	78	79	77	78	50
Global Competitiveness Index (WEF)	85	81	83	82	50

Аналіз економічного розвитку різних країн доводить, що важливим драйвером розвитку людства та загального суспільного прогресу завжди були інновації. Так, Законом України «Про інноваційну діяльність» від 3 лютого 2004р. № 1407-IV передбачається, що «...інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [9].

З цього приводу Ю. Пахомов зазначає, що «...за інших ризиків умов найбільші можливості в нарощуванні якісних темпів економічного зростання отримує країна, що домінує серед інших за вагомістю інноваційного продукту» [10]. В сенсі концептуальних засад розвитку підприємництва Йозеф Шумпетер розглядає зміст та сутність економічних інновацій та пропонує розглядати інновації як сукупність науково-організаційних виробничих факторів, які формуються у відповідності до системи підприємництва, яка сформована в суспільстві [11].

Таким чином, під інноваціями необхідно розуміти такі нововведення, несуть прогресивні технологічні та позитивні фінансові зміни для економічних суб'єктів та суспільства, а також сприяють вдосконаленню науково-технічних процесів та функціонування виробничих систем.

Фінансові можливості телекомунікаційних підприємств визначають різні стратегії їх діяльності – від простого виживання до формування позитивного іміджу інноваційного розвитку. Логічно несуперечливим є висновок, що забезпечувальним фінансовим базисом для телекомунікаційних підприємств виступають фінансові ресурси.

Українські вчені у дослідженнях економічної сутності та ролі фінансових ресурсів у діяльності підприємств відштовхуються від економічних реалій, в яких функціонують вітчизняні підприємства. Так, О. Гудзь презентує фінансові ресурси і визначає їх важливу роль у формуванні фінансової стратегії підприємств, яка націлена на підвищення ефективності діяльності та рівня прибутковості [12, с. 326]. В свою чергу, ґрунтовним та системним є підхід щодо визначення фінансової архітектури, яку презентують дослідники як «...сукупність взаємозалежних та взаємопов'язаних елементів фінансового середовища підприємств зв'язку, логічна структуризація яких буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності у контексті розробки та реалізації управлінських рішень щодо оптимізації фінансових ризиків для досягнення фінансової безпеки» [13].

Тому цілком логічним є висновок, що управління фінансовими ресурсами телекомунікаційних підприємств націлене на наявність фінансових ресурсів у їх

розпорядженні та фінансову забезпеченість ними для господарської діяльності, ефективного використання та досягнення позитивної фінансової результативності. Фінансове забезпечення діяльності телекомунікаційних підприємств можна розглядати в контексті фінансових відносин, які відображають провідні вектори щодо створення, формування, генерування і нагромадження, трансформації та використання різних видів фінансових ресурсів для досягнення фінансової мети їх функціонування.

Реалізація фінансової парадигми діяльності телекомунікаційних підприємств через призму інноваційного розвитку в умовах цифрової трансформації зосереджується на застосування FinTech-технологій. За декілька останніх років, особливо в часи пандемії вони стали ключовим драйвером економічного зростання для багатьох країн. Нова індустріалізація та наступна фаза Четвертої промислової революції неможливі без інформаційно-комунікаційних технологій та FinTech-технологій у діяльності телекомунікаційних підприємств. Також вони суттєво сприяють спрощенню системи доступу телекомунікаційних підприємств до фінансових ресурсів і платіжних сервісів, що супроводжували їх фінансову діяльність.

Варто зазначити, що функціонування телекомунікаційних підприємств в Україні відбувається під впливом таких негативних чинників: невідповідність існуючої нормативно-правової бази сучасним вимогам сьогодення, слабкий розвиток інституту державно-приватного партнерства, недостатня сприйнятливості підприємствами впровадження інновацій, нестача кваліфікованого персоналу, низький рівень інноваційного потенціалу підприємств, невідповідність існуючих інформаційно-телекомунікаційних технологій потребам ринку телекомунікацій, низький рівень попиту на інноваційну продукцію, повільне впровадження технологій третього та четвертого покоління (3G, 4G) мобільного радіозв'язку, наявна потреба у модернізації телекомунікаційних мереж фіксованого місцевого зв'язку [14].

З точки зору якісних властивостей, інноваційний розвиток представлено складним процесом створення та впровадження інновацій з метою якісних змін об'єкта управління й отримання економічного, науково-технічного, соціального, екологічного чи будь-якого іншого виду ефекту, який пов'язаний з необхідною умовою виживання і розвитку підприємств у довгостроковій перспективі [15]. Цілком логічним є розуміння інновацій як визначального чинника формування конкурентних переваг підприємства шляхом інноваційного розвитку, що уможливило зростання рівня його конкурентоспроможності.

Більшість вчених трактують інноваційний розвиток, як «спосіб економічного зростання, заснований на постійних і послідовних нововведеннях, направлених

на суттєве покращення діяльності підприємств, з використання нових ресурсних факторів у створенні інноваційних товарів і формуванні конкурентних переваг, які ґрунтуються на впровадженні у виробництво нових технологій» [16].

На жаль, рівень інноваційної активності багатьох українських підприємств, в тому числі телекомунікаційних не достатній для потужної конкуренції на світовому ринку. Науково-технічні розробки досить повільно застосовуються підприємствами, у зв'язку із значними термінами та фінансовими витратами, пов'язаними з узгодженнями, отриманням дозволів та ліцензій.

Одним із шляхів розв'язання існуючих суперечливостей є переформатування напрямів інноваційної діяльності та засадах формування дієвого механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

Принципи, на яких ґрунтується фінансова парадигма інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств можна презентувати як традиційні та специфічні. Традиційні принципи є необхідними для регулювання розвитку інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств відповідно до державної інноваційної політики, наявної законодавчої бази, нормативного забезпечення видів діяльності на підприємстві, існуючого механізму регулювання діяльності.

До традиційних принципів інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств можна віднести наступні принципи: правового забезпечення, адаптованості, забезпеченості ресурсами, технологічній, розвитку, ризикованості, оптимальності, прибутковості, орієнтації на цільовий ринок, позитивний інноваційний результат, комплексності, рівноваги та конфіденційності.

Специфічні принципи включають: інформаційне забезпечення, захист, стимулювання, гнучкість, розвиток, контроль, кваліфікованість, перспективність інноваційної діяльності, доцільність, достовірність та альтернативність. Дотримання специфічних принципів залежить від галузевої специфіки діяльності підприємств, особливостей їх функціонування, організації і управління бізнес-процесами, взаємозв'язків між підсистемами підприємств, чинників ринкового середовища.

Сформована на підприємстві фінансова парадигма інноваційного розвитку може бути реалізована через розробку і впровадження стратегії покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства (рис. 1).

Головними орієнтирами цієї стратегії є дієве забезпечення підприємства власними та залученими фінансовими ресурсами, що уможливає його інноваційний розвиток. З метою реалізації визначених складових стратегії, необхідно дотримуватися наступних домінант:

- виявлення основних векторів реалізації стратегії інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства у відповідності до економічних цілей діяльності підприємства;
- генерування, накопичення, трансформація та залучення фінансових ресурсів з урахуванням фінансових стратегічних орієнтирів діяльності підприємства;
- обґрунтування шляхів трансформації та застосування фінансових ресурсів на засадах оптимальності визискуваних витоків фінансування;

– накопичення обсягів фінансових ресурсів та уможливлення трансформації форми визискування у разі виникнення потреби;

– врахування реальної та потенційної спроможності щодо накопичення та визискування фінансових ресурсів для достатнього фінансового забезпечення;

– постійний оперативний контроль за наявністю та залученням фінансових ресурсів;

– періодичний зрівняльний аналіз умов діяльності та потенційної інноваційної спроможності існуючих та можливих конкурентів;

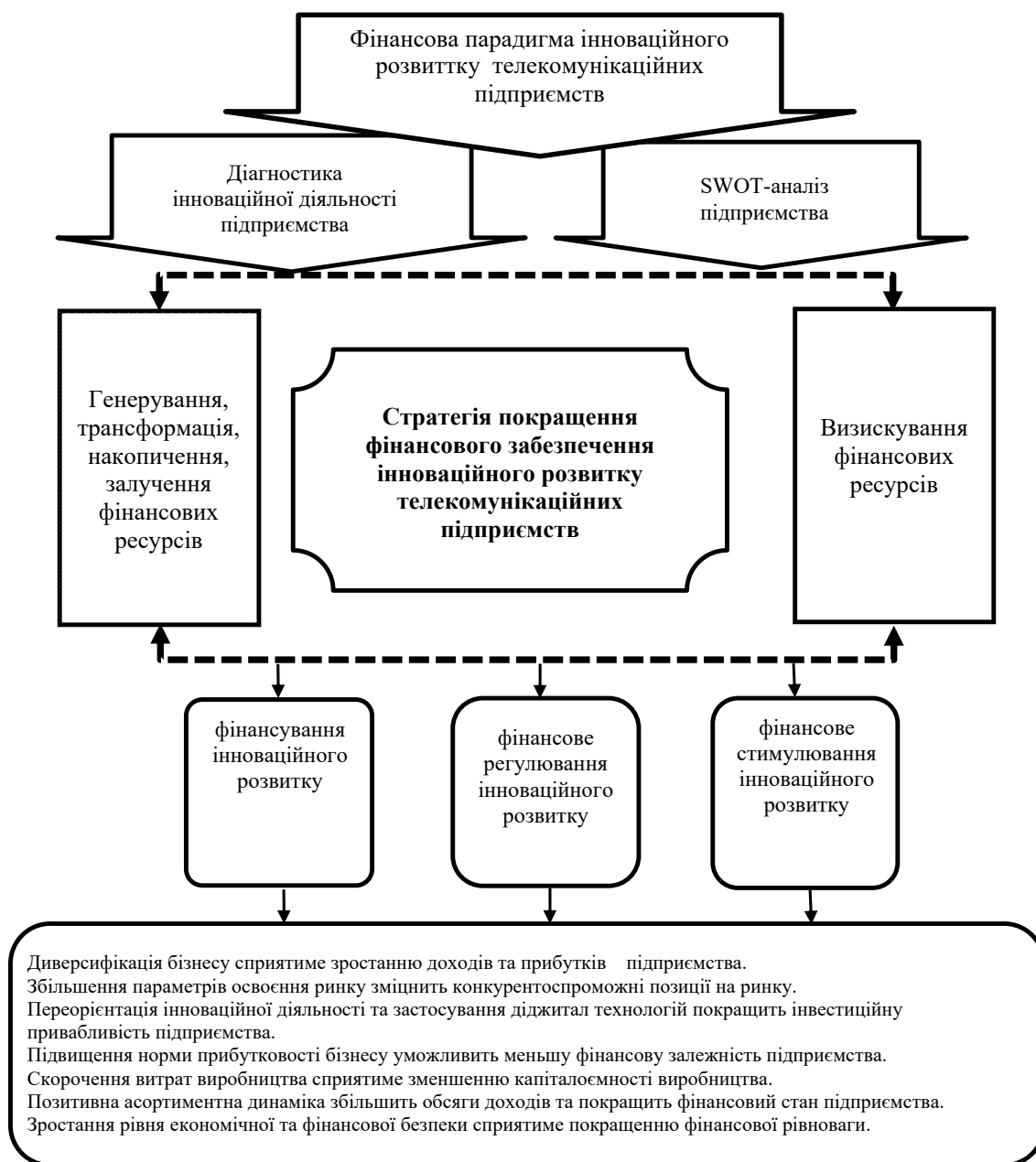
– діагностика ендегенних та екзогенних чинників діяльності підприємства з точки зору його інноваційної активності;

– розробка можливих превентивних заходів щодо існуючих ризиків та загроз для забезпечення процесу формування, використання, генерування, накопичення та трансформації фінансових ресурсів.

Для формування дієвої та результативної стратегії, необхідно використати результати SWOT-аналізу досліджуваного підприємства та діагностики його інноваційної діяльності. Стратегія покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку передбачає вибір та врахування підприємством запропонованих альтернатив: фінансування, регулювання та стимулювання з метою досягнення позитивної фінансової результативності (зростання доходів та прибутків, підвищення рівня фінансової безпеки та рівноваги, застосування діджитал-технологій, зростання рівня інноваційної активності, підвищення конкурентоспроможності).

Імплементация фінансової парадигми інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств презентована наступними складовими: формування і впровадження фінансової стратегії здійснення інноваційних процесів та застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; логічність та системність інноваційних процесів; здійснення інноваційного розвитку на безперервних засадах; оптимізація та спрощення процедури прийняття інноваційних рішень; створення умов для оволодіння та реалізації новітніх знань у технологічних та бізнес процесах; забезпечення дієвої системи фінансування інновацій та фінансового забезпечення інноваційної діяльності; адаптація різноманітних інновацій відповідно до системи бізнес-процесів на підприємствах; створення нової сукупності бізнес-комбінацій та процесів з метою трансформації бізнес-ланцюгів; реалізація управлінських інновацій, формування випереджувальної стратегії щодо виявлення та задоволення попиту споживачів на продукцію та послуги.

Висновки. Формування фінансової парадигми інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств передбачає стимулювання їх інноваційної активності з використанням таких фінансових та правових інструментів як державна фінансова підтримка через механізми пільгового оподаткування та податкових канікул, фінансове забезпечення патентування винаходів. Рівень інноваційної активності вітчизняних телекомунікаційних підприємств визначається сукупністю фінансових, економічних, інформаційних, управлінських, організаційних та соціальних чинників. Підвищення ефективності фінансової діяльності та формуванню якісного фінансового потенціалу телеко-

Рис. 1. Схема стратегії покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств

мунікаційних підприємств уможлиблюється оптимізацією процесів руху фінансових ресурсів, достатністю витоків їх формування, оптимальністю розподілу та раціональністю використання, як комплексного елементу системи фінансового забезпечення.

Застосування діджитал-технологій сприятиме формуванню сукупності конкурентних переваг телекомунікаційних підприємств, а саме спрощення

роботи з масивами інформації, підвищуючи рівень прозорості та можливості вчасно приймати оптимальні управлінські рішення, що забезпечить оптимізацію витрат, створення комфортних умов для споживачів продукції та послуг, підвищення конкурентоспроможності та фінансової результативності діяльності, формування позитивного іміджу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Negroponte, N. (1995). *Being Digital*. N. Y. : Knopf, 243.
2. Коломієць Г. М., Глушач Ю. С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 137–143.
3. European Commission (2010), "Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council of the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions". URL: eump.org/system/Tsyfrovyy%20poriadok%20dennyj%20dlia%20Yevropy.pdf.

4. Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади. Першочергові сфери, ініціативи, проекти цифровізації України до 2020 року / НІТЕСН office. грудень 2016. 90 с. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/ed20180117#n23>.
6. World Economic Forum (2016), “The Networked Readiness Index”. URL: http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2016/networked-readiness-index/?doing_wp_cron=1558349353.7612900733947753906250.
7. The Global Innovation Index. (2018). URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>.
8. International Telecommunications Union (2017), “ICT Development Index 2016–2017”. URL: <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html>.
9. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
10. Пахомов Ю. Потрібно сформувати антикризову систему державного менеджменту. *Урядовий кур'єр*. 20.02.2003. С. 5–6.
11. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1982. 354 с.
12. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
13. Зеліско І.М., Сосновська О.О. Аналіз впливу глобальних ризиків сучасності на функціонування вітчизняних підприємств зв'язку. *Бізнес Інформ : науковий журнал*. Харків : Інжек, 2018. № 12. С. 232–238.
14. Подольчак Н.Ю., Білик О.І., Левицька Я.В. Сучасний стан цифровізації в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7300>.
15. Карлюк Д.О. Удосконалення управління інноваційним розвитком підприємств льнопереробної галузі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.06.01. Київ, 2006. 24 с.
16. Баранчев В., Мартынов Л., Ружанкин А., Степанов А. Механизмы инновационного развития предприятия. *Изобретательство*. 2002. № 7. С. 9–17.

References:

1. Negroponte, N. (1995). *Being Digital*. N. Y.: Knopf, 243.
2. Kolomyiec, H. M., Hlushach, Yu. S. (2017). The digital economy: controversy of content and impact on economic development. *Business Inform*, 7, 137–143.
3. European Commission (2010), “Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council of the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions”. URL: eump.org/system/Tsyfrovjy%20poriadok%20dennj%20dliia%20Yevropy.pdf.
4. HITECH office (2016), “Digital Agenda of Ukraine – 2020. Conceptual Background. Priority areas, initiatives, projects for digitization of Ukraine until 2020”. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Resolution “On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018–2020 and approval of the plan of measures for its implementation”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r/ed20180117#n23>.
6. World Economic Forum (2016), “The Networked Readiness Index”. URL: http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2016/networked-readiness-index/?doing_wp_cron=1558349353.7612900733947753906250.
7. The Global Innovation Index (2018). URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>.
8. International Telecommunications Union (2017), “ICT Development Index 2016–2017”. URL: <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html>.
9. (2002). Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002. № 40-IV [The Law of Ukraine “About innovation activity” 04.07.2002]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
10. Pakhomov, Yu. (2003). Potribno sformuvaty antykrizovu systemu derzhavnoho menedzhmentu. [It is necessary to form an anti-crisis system of state management]. *Uriadovyi kurier*, (20.02.2003), 5–6.
11. Shumpeter, Y. (1982). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [The theory of economic development]. (Trans. from the English). Moscow: Progress.
12. Gudz, O.Ye. (2007), *Finansovi resursy silskogospodarskyh pidpryemstv* [Financial resources of agricultural enterprises]. Kyiv: NNC IAE.
13. Zelisko, I.M. Sosnovska, O.O. (2018), “An analysis of the flow of global risks of participation on the function of vital enterprises”, *Biznes Inform*, Inzhkek, Kharkiv, Ukraine, pp. 232–238.
14. Podolchak, N., Bilyk, O., Levytska, Ya. (2019). Suchasnyy stan tsyfrovizatsiyyi v Ukrayini [The current state of digitalization in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, (10). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
15. Karluk, D. (2006). Udoskonalennya upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryemstv lonopererobnoi galuzi [Improvement of innovative development management of linen processing enterprises]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk: 08.06.01. Kyiv.
16. Baranchev, V., Martynov, L., Ruzankin, A., Stepanov, A. (2002). Mehanizmy innovatsionnogo razvitiya predpriyatiya [Mechanisms for the enterprise innovative development]. *Изобретательство*, 7, 9–17.